

**ਐਮ.ਫਿਲ. (ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ) ਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਸਿਲੇਬਸ ਸਾਲ
(2020-21)**

**SECTION-A
(Research Methodology)**

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਖੋਜ ਵਿਧੀ

ਖੋਜ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਖੋਜ: ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਤੇ ਪਰਿਪੇਖ, ਖੋਜ ਵਿਧੀਆਂ, ਤਰਕਵਾਦੀ: ਆਗਮਨਾਤਮਕ (Inductive), ਨਿਗਨਾਤਮਕ (Deductive), ਪਰਿਣਾਮਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦੀ (Pragmatism), ਖੋਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ : ਵਿਸ਼ਾ ਚੋਣ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: 'ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ' ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ, ਆਧਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਕੱਤਰੀਕਰਨ, ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਪੈਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ ਸਟਾਈਲ ਸ਼ੀਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸੰਦਰਭ ਗ੍ਰੰਥ, ਹਵਾਲਾ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ, ਅੰਤਿਕਾ, ਖੋਜ-ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਸੂਚਨਾ-ਤਕਨੀਕ (ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਵੀਕੀਪੀਡੀਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੀਡੀਆ, ਫੇਸ-ਬੁੱਕ, ਯੂ-ਟਿਊਬ ਤੇ ਹੋਰ), ਸੰਚਾਰ-ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧੀ, ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ, ਉਪਾਧੀ ਸਾਪੇਖ- ਖੋਜ: ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਉਪਾਧੀ ਨਿਰਪੇਖ ਖੋਜ: ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ : ਜੀ.ਬੀ. ਸਿੰਘ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ, ਪ੍ਰਿ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ

**SECTION-B
(Subject Specific)**

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

• **ਸਾਹਿਤ ਸਿਧਾਂਤ**

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਗਿਆਨ- ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਾਰਤੀ-ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਆਧੁਨਿਕ ਗਿਆਨ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਵਾਦੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ, ਉਤਰ ਆਧੁਨਿਕਵਾਦੀ, ਉਤਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ, ਭਾਸ਼ਾ -ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਿਗਿਆਨਕ, ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਗਿਆਨਕ, ਸੰਰਚਨਾਵਾਦ, ਸਬਾਲਟਰਨ ਅਧਿਐਨ, ਨਾਰੀਵਾਦ, ਦਲਿਤ ਅਧਿਐਨ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਧਿਐਨ

• **ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**

ਸੂਫੀ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ, ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ, ਸੂਫੀ ਸਿਲਸਿਲੇ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ, ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ, ਵੱਖਰਤਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ, ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਸੂਫੀਵਾਦ, ਸੂਫੀ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੂਫੀ ਕਵੀ, ਸੂਫੀ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠਗਤ ਅਧਿਐਨ

(ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ, ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਫ਼ਰੀਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ), ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾ ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸੰਥਾਪਨਾਵ, ਵੱਖਰਤਾ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾਵਾਂ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰੋਕਾਰ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿੱਸਾ ਕਵੀ: ਦਮੋਦਰ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ, ਮੁਕਬਲ ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਬਰਖੁਰਦਾਰ

- **ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ**

ਜਨਮ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਮੂਲ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਚਨਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਧਿਐਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠਗਤ ਅਧਿਐਨ (ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ), ਵੀਰ ਕਾਵਿ-ਧਾਰਾ, ਰੂਪ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰਜ, ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਾਹਿਤ: ਰੂਪ ਵਿਧਾਨ, ਵਾਰ ਸਾਹਿਤ: ਰੂਪ ਵਿਧਾਨ, ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਵੀਰ ਰਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਹੋਰਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਤਾ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵੀਰ ਰਸੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠਗਤ ਅਧਿਐਨ (ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਜੰਗਨਾਮਾ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ)

- **ਮੁੱਢਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**

ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ: ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪਾਠਗਤ ਅਧਿਐਨ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਿਖੜਵੇਂ ਲੱਛਣ**

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਪਰਿਵਾਰ, ਵਿਆਹ, ਰਿਸ਼ਤਾ-ਨਾਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ: ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸੋਮੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ: ਪ੍ਰਚੀਨ, ਮੱਧਕਾਲ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ

- **ਲੋਕਧਾਰਾ**

ਲੋਕਧਾਰਾ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਲੱਛਣ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਕਿਮ ਵਿਗਿਆਨ, ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਧਿਐਨ: ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ: ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ, ਲੋਕ ਕਾਵਿ (ਰੂਪਾਂਤਰਨ ਬਣਤਰ, ਸਮਾਜ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮਹੱਤਵ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ), ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਨਾਟ, ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ, ਮੇਲੇ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰ, ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਲੋਕਧਾਰਾ

- **ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ**

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੱਛਣ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵੀ: ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਲਾਲਾ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤਿਰਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ**

ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਰੂਪ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕਕਾਰ: ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਮ ਫਿਲੌਰੀ, ਪ੍ਰਿ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦਰਦ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ**

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰ: ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਨਲ ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ**

ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ: ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਪ੍ਰਿ. ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ**

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ੈਗਤ ਅਧਿਐਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕਕਾਰ: ਆਈ.ਸੀ. ਨੰਦਾ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ**

ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ: ਅੰਤਰ ਸਬੰਧ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੰਗਕਰਮੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ: ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਜੀ, ਨੀਲਮ ਮਾਨ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨ**

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਧੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖੀ, ਸੁਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਨਕਾਰ: ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਵਿਦਿਆ ਭਾਸਕਰ ਅਰੁਣ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ, ਦੁਨੀ ਚੰਦਰ, ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ

- **ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ**

ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਧਿਐਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਪ੍ਰੋ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਟੀ. ਆਰ. ਵਿਨੋਦ, ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ, ਡਾ. ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ

- **ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ: ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰੂਮੇਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਅਵਤਾਰ ਜੰਡਿਆਲਵੀ

- **ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ**

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ: ਨਜਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ, ਫਖਰ ਜਮਾਨ, ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ, ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ, ਮੁਹੰਮਦ ਮਨਸ਼ਾ ਯਾਦ